

IURIE PLATON

IURIE
PLATON

ALBUM

CARTIER

CERATORUL IURIE PLATON

Formarea lui Iurie Platon în calitate de plastician s-a desfășurat în mai multe etape. Primii pași înspre acest domeniu au fost întreprinși de tânărul Iurie Platon instinctiv, intuitiv sau abia înțeleși. În acești primi pași se relevă capacități și calități, care s-au limpezit, conștientizat și reafirmat drept imuabile și care, mai târziu, au fost asumate implicit ca imanente acestei personalități distincte, atât între artiștii generației sale, cât și printre ceilalți colegi de breaslă.

Primul pas în formarea artistului plastic a fost făcut încă în copilărie și a constat în faptul că a fost îndemnat de mama sa să deseneze. Pasiunea desenului se derula cu plăcere pe parcursul întregii zile. Aceasta capătă continuitate zi de zi, fiind stimulată și de bunicul său Ilie, un meșter care prin lucrările sale de tâmplărie a atras admirația nu numai în localitatea sa natală – Măteuți, Rezina, dar și în împrejurimi. Bunicul dorea ca Iurie să-i fie continuator, astfel, de când avea aproximativ 5 ani, nepotul îl secundează pe bunic în onorarea angajamentelor sale de meșter. Iurie Platon nu este doar un simplu membru al unei familii mari, el are mâini de aur ca și părintele său. Precizia, acuratețea și satisfacția pentru un lucru bine făcut au constituit ingredientele liantului dintre cei doi membri ai unor generații diferite. Admirația neșarmurită a nepotului pentru bunicul său îl provoacă în același timp să aspire să devină făurar a ceva ce l-ar individualiza. Așadar, momentul cheie al acestei prime etape poate fi considerat acela în care Iurie Platon reușește să se distanțeze și să depășească starea perceperii confuze din creațiile bunicului său Ilie.

Pasul secund în devenirea artistului începe atunci când familia cedează în fața insistențelor sale și, în anii de studii 1973-1974, Iurie Platon frecventează disciplinat Școala de arte plastice pentru copii din Rezina. De sine stătător a făcut naveta Mateuți-Rezina. Profesor i-a fost Savelie Cobzac, care i-a arătat în ce constă diferența între a desena ca toți copiii și a desena ca un elev la școala de arte. Aducerea la numitor comun a ochiului, mâinii și a capacității de

înțelegere a lucrurilor, înseamnă a însuși tehnica desenului la școala de arte. Uneori, profesorul său care locuia în alt oraș, peste Nistru, la Râbnița, se întâmpla, din cauza deficiențelor inerente transportului public interurban, să nu ajungă la Rezina. Însă Iurie Platon s-a străduit întotdeauna să fie la lecțiile de artă, deși se folosea de același transport în comun. El exersa asiduu conform sarcinilor primite de la profesorul său, chiar și în cazul lipsei acestuia de la lecții.

Dăruirea și elanul antrenate disciplinat la Școala de arte plastice pentru copii din Rezina au avut ca efect susținerea examenelor de admitere la Liceul-internat Republican de Arte Plastice Igor Vieru (fosta Școală medie republicană de arte plastice cu internat) din Chișinău. Aici, pentru Iurie Platon începe a treia etapă în formarea sa artistică. Feeria cu mulți profesori, pictori îl încântă la această școală.

Însă, în revers, după orele de program, în sâmbetele și duminicile petrecute la internat, se întrona un regim de cazarmă. Salvarea de la aceste deficiențe a venit de la însuși conducătorul clasei – profesorul și artistul plastic Victor Marinescu. În afara programului de studiu, acesta îi lua în mașina sa pe cei mai merituoși elevi și ieșeau în plain-air, în diferite localități în afara Chișinăului, dar cel mai frecvent la Orheiul-Vechi. Odată cu trecerea anilor, Iurie Platon a început să perceapă această perioadă mai degrabă ca pe una idilică, parcă în consonanță cu apoftegma lui Marin Preda: oamenii din aceeași generație au ce-și spune unul altuia.

Pasul al patrulea înseamnă decelarea și tragerea de învățăminte din ineluctabila traversare a unor zone aflate sub semnul intermitenței și a promiscuității. Dezamăgirea cauzată de un șir de insuccese este urmată de bucuria înălțării unor umaniști binevoitori pentru afirmarea posibilelor virtuți ale celuilalt.

Numele unuia dintre ei este Roman Manevici. Cu acesta Iurie Platon a exersat în genul sculpturii. Pasul al cincilea, considerat ulterior de Iurie Platon ca fiind edenul său pe

planeta Pământ, s-a derulat în orașul Tallin, Estonia, acolo unde artistul plastic în devenire a beneficiat de un program unicat de studii, de două ateliere de creație. Anume în această etapă el reușește să-și ordoneze și să-și rafineze gândirea și să experimenteze mult. A debutat creator cu o expoziție personală în capitala Estoniei, iar Muzeul de Artă decorativă din Tallin îi achiziționează o lucrare.

Ulterior, Iurie Platon, după reîntoarcerea din Tallin, acolo unde a studiat ceramica, în actul de debut expune, alături de somități din Chișinău, o lucrare elaborată în anii de studenție – Lucica (1986) și, imediat este calificat drept o speranță a artei naționale. În particular, maestrul Mihai Grecu l-a definit în public drept continuator al său în creație. Chiar în contextul acestui succes, Iurie Platon nu a devenit arogant, a rămas în continuare senin, curtenitor, abil și tenace, consacrandu-și calitățile și capacitățile creativității și conlucrării cu artiștii plastici din diferite țări.

În debutul anilor '90 Iurie Platon își împarte viața și activitatea între baștină și Germania – ca filieră pentru Europa Occidentală. El își reafirmă neostenit cota valorii sale, participând în permanență și activ, atât în țara natală, cât și în străinătate la expoziții, saloane și concursuri de artă.

Totodată, împreună cu plasticienii Simion Zamșa, Ghenadie Tâciuc, Vasile Moșanu, Virgil Tecuci, Andrei Negură, Natalia Bechir, Vasile Dohotaru, Elena Mogorean, Alina Cocieru, Ștefan Beiu, Ghenadie Jalbă, Victor Cobzac, Victor Grușevan, Igor Isac, Tudor Zbârnea, Sandu Șchiopu, colegi de generație, a inițiat în anul 1990 – chiar la 5 mai – o acțiune prin care acești artiști și-au prezentat independent creațiile proprii peste hotarele țării, devenind astfel pionieri în această direcție de mentalitate și de etică socială, au degrevat statul și au afirmat prin realizări concrete spiritul libertății în promovarea inițiativei personale. A urmat în 1992 constituirea asociației plasticienilor Grupul

Zece din care făceau parte: Andrei Sârbu (1950-2000), Dumitru Bolboceanu, Ilie Cojocaru, Victor Hristov, Vasile Moșanu, Andrei Mudrea, Anatol Rurac, Tudor Zbârnea. De fapt, în cvasitotalitate, fiind înaintemergătorii procesului creator contemporan în artele plastice indigene, acești artiști, refuzând tranșant să alunece în diverse epatări, au realizat un șir de acțiuni culturale, prin care au probat sensibilitate, gândire și limbaje plastice non tributare practicilor din trecut. Trecutul așa numitului realism socialist cramponat pe o ideologie ajunsă dogmatică, pe un set permisibil de modele de expresie și cu aroganță intolerantă față de orice alte forme de expresie artistică.

În artele plastice contemporane din Republica Moldova s-au făcut în mod oficial promisiuni că se va deschide o instituție de învățământ artistic superior, dar lucrurile au ajuns a se transpune în fapt abia după decenii.

Ulterior, Iurie Platon se angajează la catedra de Ceramică din cadrul facultății de Arte Plastice a Academiei de Muzică, Teatru, Arte Plastice din Chișinău. El a condus prima promoție de ceramiști.

Printre aceștia în arta contemporană sunt activi și s-au remarcat printr-o personalitate distinctă Oleg Dobrovolschi, Elena Mogorean, Ion Niță și Vladimir Tabac.

În detaliu, Ion Niță, specialist la Colegiul Alexandru Plămădeală din Chișinău și responsabil pentru pregătirea viitorilor ceramiști, este unul dintre cei mai importanți pedagogi în domeniu, iar cota de pregătire a specialiștilor în această instituție medie de învățământ este comparabilă cu cea din instituțiile de învățământ superior, adesea chiar depășind-o. Discursul plastic al lui Iurie Platon de la bun început este focalizat asupra dezvoltării artei ceramicii. Opera pe care a realizat-o reprezintă o inovare a domeniului și o creștere a cotei artistice la nivel internațional. În creațiile sale, Iurie Platon pornește mai întâi prin a valorifica moștenirea culturală a neamului, așa cum este ea – de exemplu, ceramica primei civilizații agrariene din Europa, denumită în termenii arheologiei Cucuteni. Eleganța, rafinamentul și măsura învederate de precursori l-au inspirat pe plastician să creeze în limbaj plastic postmodern o serie de lucrări care, de fapt, constituie capodopere ale genului. Multe dintre aceste lucrări au fost achiziționate pentru colecțiile publice ale Muzeului Național de Artă al Moldovei. Treptat, formele în general rotunjite, preferate în creațiile de început ale plasticianului, rămân doar o componentă a creativității, cedând locul unor preocupări pentru geometrizarea rigidă a componentelor compozițiilor, dar înmuiate plastic conform logicii formelor interne ale obiectului. Iurie Platon creează compoziții din mai multe obiecte, în care principiile contrapunerii ca formă grafică și culoare sunt vectorul care-l conduc către frumuseți nemaîntâlnite până atunci în arta ceramicii noastre. La acest capitol Iurie Platon a fost generos – el și-a inițiat și discipolii în tainele ceramicii fine și ale tehnicilor arderilor înalte.

Ceramica reprezintă un gen de sinteză a creativității în care converg pictura, sculptura și grafica, și fiecare dintre aceste componente este minuțios și precis dezvoltată de autor în cadrul procesului elaborării lucrărilor sale. Totuși, în cazul lui Iurie Platon, partea forte în raport cu precursorii săi este reprezentată de componenta sculpturală, care este fără precedent. Evoluția pe acest făgaș a pornit odată cu lucrarea de licență, în care formele realității tangibile sunt tratate în limbaj realist, treptat, însă, acestea sunt lipsite de detalii în numele realizării unei arhitectonici monumentale. Geometrismul și fluiditatea, plinul și golul, sunt incluse în structura lucrărilor cu o măsură

demiurgică. Plasticianul tratează forme inspirate după datele realității la îndemâna oricui, care sunt formalizate inteligent în limbajul artei contemporane.

În pictură, fascinat de gândirea plastică a maestrului Mihai Grecu și deopotrivă de creațiile lui Ion Druță, Iurie Platon apelează la abordarea unor teme și subiecte care fac referire la existența umană pe acest pământ considerând tradițiile populare, dar evitând în același timp tributul pentru etnografism și pitoresc. În mod evident, aspiră către crearea unor pânze cu caracter simbolic, în colorit construit pe principiul opozițiilor cromatice ori orchestrate complexe și ingenios și cu o libertate în gândire și dezinvoltură tehnică rarismă în genul picturii. În particular, menționăm aici lucrări ca: Interioare, Iarna copilăriei, Duminica Mare.

Odată cu lucrarea Basarabia, în care forma țării noastre este convențional tratată în consonanță cu principii preluate din arta populară, se întvede geneza unei viziuni noi, orientate către schimbarea punctului de fugă (a perspectivei) – când viziunea terestră, obișnuită este ridicată către cea aeriană.

Astfel, prin intermediul buchetului de flori uscate reprezentate în acest tablou, ambele scheme de viziune persistă și, pentru a le aduce la un numitor logic comun, autorul împarte lucrarea în registre: fiecare cu un subiect propriu. Unitatea tabloului este asigurată prin culori telurice degradate către acromuri – întunecate; în partea superioară culorilor telurice li se rezervă loc în zona buchetului, iar în partea de jos a tabloului culoarea cîmpului este îndreptată către acrom – deschis, către alb. Aceleași principii formale sunt aplicate și în tripticul Toamnă, dar cu mențiunea că partea dreaptă a tripticului prezintă deja o viziune aeriană, principiu pe care autorul îl va dezvolta în creațiile sale de mai târziu.

Un alt aspect care îl captivează pe plastician este jocul luminii și a umbrei, exploatat în lucrări precum: Cafenea provansală, Chișinăul vechi, Labirint și Sudul Franței. Este un joc inteligent, în consonanță cu experiența europeană a isihăștrilor medievali, a renescentistului Caravaggio și a olandezului Rembrandt.

În mod evident, Iurie Platon are o personalitate racordată la exigențele artei contemporane și a propriei subiectivități. Tema enunțată în Biblie: Și întunericul nu a putut să cuprindă lumina este dusă la paroxism în lucrarea Flux-reflux. Anume această lucrare este borna de referință în activitatea actuală a plasticianului, alături de realizarea unor vedute sau pastorale în care motive aparent banale capătă expresie de suvenir, elaborate la cele mai înalte cote ale exigențelor artei contemporane.

Iurie Platon este un colorist rafinat, care pune în aplicare cu măiestrie principiile funcției terapeutice a artei.

Aflarea în decurs de mai bine de un an în atelierul sculptorului Roman Manevici nu a comportat efecte imediate pentru Iurie Platon, care în perioada imediat următoare nu a fost atras să se afirme în genul sculpturii.

Abia în anul 1996, în timp ce se afla în Germania, Iurie Platon realizează o primă configurare în piatră. În consecință, artistul prinde gust pentru acest gen al creativității, amintindu-și, poate, de anii copilărie, când cioplea forme alături de bunicul său. Nu avem nicio certitudine în această privință, însă avem convingerea că dragostea pentru sculptură l-a copleșit și, de atunci, Iurie Platon perseverează în acest domeniu. Mai mult, în anul 1997, împreună cu doi sculptori din Germania, el organizează la Chișinău Primul simpozion internațional de sculptură a formelor mici în bronz, întrunind și sculptorii de frunte din Chișinău. În cadrul evenimentului s-a experimentat mult, au fost create multiple piese, o varietate de viziuni nemaîntâlnite în astfel de întruniri ale sculptorilor din țara noastră. În final, a fost organizată o expoziție la Centrul Expozițional Constantin Brâncuși din Chișinău, în acest mod confirmându-se în cazul lui Iurie Platon nu doar marca de sculptor, ci și cea de organizator a taberelor internaționale de sculptură și a schiburilor interculturale.

Primei ediții a simpozionului i-a urmat a doua, la care registrul invitațiilor de peste hotare s-a lărgit, inclusiv prin participarea japonezei Chieko Sasaki. La această ediție participanții au pus accent pe aprofundarea și diversificarea tehnicilor uzitate. Manifestarea a culminat prin organizarea unei Expoziții la Muzeul Național de Artă a Moldovei și editarea unui pliant.

Încurajat de succesele obținute, creatorul nostru caută să răspundă în termeni artistici la diferite oferte de executare a unor lucrări în sculptură. Merită menționat aici că Iurie Platon a participat în cadrul unui grup de creație la edificarea Turnului Leipzig. Fiecare dintre cei șapte sculptori participanți din diferite țări au primit câte un bloc de piatră și, sub rezerva ca să respecte toți parametrii spațiali, fiecare urma să-și configureze lucrarea după bunul plac. Aici Iurie Platon, în evoluția sa de sculptor, a elaborat modulul cu genericul Fertilitate, în care principiul oriental de plin și gol este aplicat cu o măiestrie desăvârșită. De acest lucru se poate convinge oricine, vizitând piața ratușei din Leipzig.

Șirul monumentelor în for public elaborate de Iurie Platon este urmat de monumentul consacrat lui Vicenz Priessnitz, fondatorul hidroterapiei. În structura monumentului sunt puse în valoare două materiale: bronzul – pentru executarea portretului și granitul – pentru realizarea soclului. Compoziția soclului reprezintă un bolovan natural de granit, în masa căruia sculptorul intervine inducând nu

numai portetul savantului, dar și executând o serie de motive decorative pe părțile laterale și în partea din spate. Toate motivele sugerează ideea de hidroterapie – obiectul preocupării savantului.

Un alt monument creat de Iurie Platon poartă titlul *Trei treimi* și este înălțat în for public la intersecția unor străzi în orașul Meppen din Germania. Este de remarcat înscrierea reușită a monumentului în cadrul peisajului citadin. Autorul ține cont de faptul că blocul intervenției este un cerc pe care se mișcă automobilele și recurge la limbajul succesiunii fluidității formelor dispuse pe verticală și pe orizontală în mod magistral.

O altă categorie de artă abordată de Iurie Platon o constituie lucrările de sculptură de șevalet. Acestea sunt elaborate în limbaje plastice corespunzătoare dezvoltării artei sculpturale contemporane.

Sintetizând cele expuse mai sus, remarcăm că din de-

butul său în anul 1985 și până în prezent, artistul plastic Iurie Platon a fost în permanență activ în viața artistică națională, dar și în cea occidentală, participând la expoziții, saloane și concursuri de artă. De fapt, știu precis că este primul – nu numai dintre artiștii din țara noastră care, la începutul anilor '90 a obținut dublă cetățenie, Iurie Platon locuiește și activează, metaforic vorbind, cu un picior în Moldova și cu altul în Germania.

Locuința sa din Moldova este literalmente doar un loc de refugiu după perindările neobosite prin întreaga Europă. Perindări neobosite le considerăm noi, însă plasticianul afirmă, mai degrabă, epatând, că a obosit deja, și se autorepelează: „Sunt propriu-mi șofer, hamal și manager”. În condițiile unei societăți deschise, însă nu mai are timp să cadă în mrejele unor stări de afecție. Acesată societate reclamă omului mobilizare. Exact în spiritul cum este scris în Biblie: Și în sudoarea frunții îți vei câștiga tu pâinea.

TUDOR BRAGA, critic de arte

Peisaj 40 x 60 cm, ulei, pânză 1984

Peisaj 40 x 60 cm, ulei, pânză 1984

Natura statica, 200 x 300
cm, ulei, pânză, 1986

Natura statica II, 200 x
300 cm, ulei, pânză, 1986

Peisaj, 40 x 60
cm, ulei, pânză
1984

Natura statica, 200 x 300
cm, ulei, pânză, 1986

Nud, 200 x 50 cm, ulei,
pânză, 1986

Paris, 110 x 90 cm, ulei,
pânză, 2010

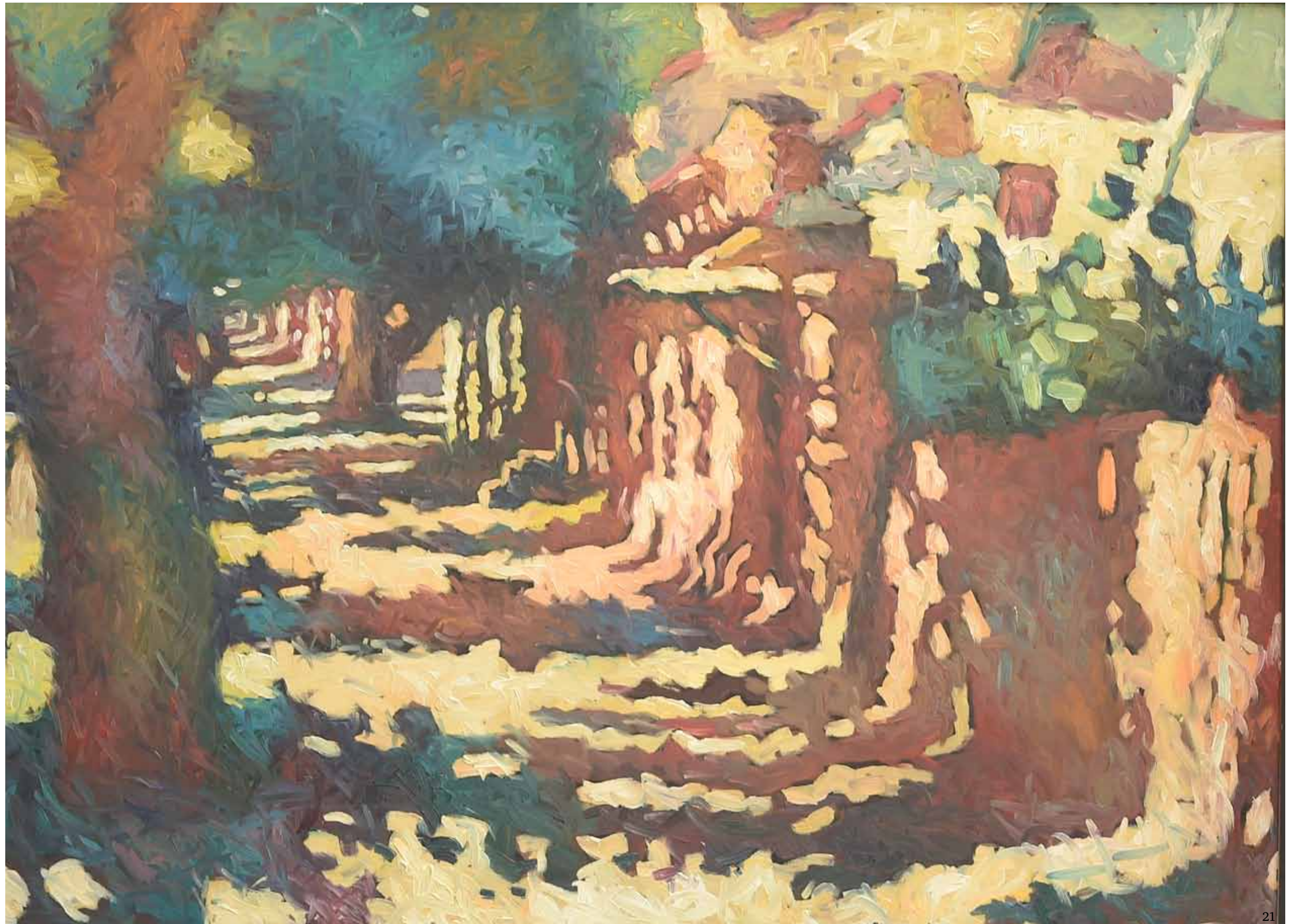

Peisaj III, 110 x 90 cm,
ulei, pânză, 2010

Peisaj IV, 110 x 90 cm,
ulei, pânză, 2010

Orașul vechi, 110 x 90 cm,
ulei, pânză, 2010

Natură statică,
110 x 90 cm, ulei,
pânză, 2010

Orașul vechi I, 110 x 90 cm, ulei, pânză, 2010

Orașul vechi III, 80 x 60 cm, ulei, pânză, 1996

Peisaj, 80 x 60 cm, ulei,
pânză, 2015

Tors, 60 x 80 cm, bronz, 2015

Tors II, 60 x 80 cm, bronz, 2015

Tors II, 60 x
80 cm, bronz,
2015

Tors IV, 60 x 80 cm,
bronz, 2015

Tors, 60 x 80 cm, ceramică, 2015

Trei, 60 x 80 cm, ceramică, 2015